

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
ПОЧАТКОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

*матеріали регіонального науково-практичного семінару
29 – 30 квітня 2013 р.*

Тернопіль – 2013

Розділ 3.

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Шляхи формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів Титаренко Л.І., м Харків	88
Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів Поліщук В. А.	90
Реалізація принципу наступності в освітній галузі «Природознавство» початкової та основної школи Степанюк А.В., Гладюк Т.В., Жирська Г.Я.	94
Філологічна підготовка майбутніх учителів початкових класів у контексті загальнокультурних компетентностей молодших школярів Гузар О.В.	97
Деякі аспекти лінгвістичної підготовки майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти Одинцова Г.С.	99
Підготовка студентів спеціальності «Початкова освіта» до формування іншомовної компетенції учнів початкової школи Демченко О.Й.	101
Підготовка вчителя початкової школи до формування ключових та предметних компетентностей з іноземної мови Чайка Ю. В.	103
Роль і зміст складових компетентнісної готовності майбутніх учителів до навчання молодших школярів конструюванню задач з математики Гнатківська О.М.	105
Порівняльний аналіз навчальних методичних комплексів з інформатики для початкової школи Маланюк Н.Б.	108
Сучасні аспекти підготовки майбутніх учителів до виховної роботи Матіяш В.В.	112
Актуальні проблеми методики навчання математики в початкових класах Корчевська О.П.	114
Підготовка вчителя до формування освітньо-розвивального середовища початкової школи в умовах реалізації нового Державного стандарту Писарчук О.Т.	116
Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів Яцук О.В.	119
Структурування змісту навчальних дисциплін з інформатики у підготовці вчителів початкової школи Лещук С.О.	121
Формування професійної компетентності педагога-художника Цибулько М.Б.	123
Особливості навчання письма ліворуких дітей Васильківська Н.А.	126
Мотивація творчої активності студентів в умовах професійного навчання Василькевич Я.З., м.Київ	130
Особливості вживання дієслівних форм у студентських наукових текстах Юрків М.М.	132

Сучасні аспекти підготовки майбутніх учителів

до виховної роботи

Матіяш В. В.

Новий державний стандарт початкової освіти покликаний підняти початкову освіту на якісно новий рівень. Він передбачає поетапне становлення дитячої особистості, її фізичний, пізнавальний, соціальний, естетичний та загально всебічний розвиток.

Учитель початкових класів — найголовніша фігура для молодшого школяра, яскравий приклад для наслідування. Авторитет його — беззаперечний. Не викликає сумнівів й фундаментальність формуючого впливу особистості вчителя на становлення життєвої позиції учнів молодшого шкільного віку.

Саме тому багатоаспектність підготовки майбутнього вчителя окрім викладацької, навчальної, науково-методичної і організаційно-управлінської діяльності, передбачає й підготовку до виховної діяльності в школі I ступеня.

Окремі аспекти підготовки майбутніх учителів до виховної роботи знайшли відображення у роботах В. Андрущенко, В. Васенок, С. Вітвіцької, В. Воробей, Л. Долинської, О. Дорошко, О. Дубасенюк, Л.Макарської, О. Песоцької., В. Шутек.

Варто зазначити, що підготовка майбутнього спеціаліста до виховної роботи в школі визначається багатьма факторами, серед них - розуміння перспектив розвитку сучасної початкової школи, тих процесів, які проходять у країні і в освітній галузі загалом, особливостей розвитку дітей, з якими доведеться працювати майбутньому учителеві.

Початкова ланка освіти згідно класичних концепцій у зазначеному аспекті розвиває особистість дитини, закладає основи моральної, естетичної, фізичної культури, розвиває навички систематичної трудової діяльності, формує національну свідомість.

У дітей закладаються первинні ціннісні орієнтації, формуються мотиви навчання, прищеплюється любов до знань, до духовних цінностей.

Виховання у сучасній школі відбувається в умовах чуйності та турботи про дитину, без авторитарності, в атмосфері доброти та теплоти, бадьорості та оптимізму.

Демократизація та гуманізація педагогічного процесу в початковій школі реалізується через розвиток активності та ініціативи школярів у всіх видах діяльності, в турботливому розвитку індивідуальності, в творчій спрямованості навчально-виховного процесу, у відсутності будь-якого придушення.

Для виконання важливих виховних завдань, що стоять перед школою, учитель сам повинен бути особистістю: володіти висотами культури, бути активним у громадському житті; володіти методами самовиховання, самоосвіти. Вихователю необхідні наступні якості: інтерес до дитини як до особистості, уміння вивчати і розуміти її інтереси і особливості, педагогічна спостережливість; комунікабельність; педагогічний такт; організаторські уміння; широкі духовні інтереси.

У зв'язку з цим важко переоцінити роль циклу педагогічних дисциплін. У цій галузі майбутній учитель оволодіває наступними знаннями та уміннями: знаннями теоретичних основ і уміннями забезпечити єдність розумового, морального, трудового, естетичного, фізичного виховання дітей; знаннями основних вимог до організації цілісного педагогічного процесу, уміннями обґрунтовано вибирати ефективні форми, методи, засоби виховання, рівень вихованості школярів; знаннями основних вимог до організації позакласної та позашкільної роботи в учнівському колективі; володіннями прийомами залучення дітей до різних видів позаурочної діяльності; знаннями закономірностей спілкування, уміннями чітко, тактовно, зацікавлено спілкуватись з дітьми в процесі їх виховання; уміння спілкуватись з батьками з питання виховання школярів, їх здоров'я та розвитку.

Отже, по-перше, педагогічні дисципліни, як засіб виховання школярів, формують професійний рівень майбутнього вихователя; по-друге, педагогічні курси мають пріоритетне значення у формуванні професійної культури, фахового світогляду майбутнього вчителя початкових класів; по-третє, педагогічні дисципліни покликані відігравати інтегруючу роль у формуванні особистості вихователя, а кафедри педагогіки - об'єднувати зусилля інших кафедр в обраному напрямку. Однак, у даний момент педагогіка позбавлена можливості виконувати свої прямі функції, а також стати базисним курсом. Престиж наук педагогічного циклу низький. Проте про педагогіку молодий спеціаліст згадує, роблячи перші кроки своєї виховної діяльності, коли відчуває, що наприклад, не здатний впливати на учня, який потребує посиленої педагогічної уваги чи йому не вистачає педагогічних знань для швидкої орієнтації в різноманітних ситуаціях шкільного життя, бракує ідей для

творчості у виховній роботі тощо. Подібні «прогалини» ліквідовуються нелегким шляхом «спроб і помилок».

Нерідко молодий педагог після закінчення вузу недостатньо повно уявляє наукову картину своєї професійної (виховної) діяльності разом з практичним досвідом її реалізації, оскільки єдності теорії та практики у внутрівузівському формуванні особистості педагога все ще не досягнуто.

Має місце вельми суттєвий недолік - відірваність навчання у вузі від інноваційних тенденцій.

Насамперед зауважимо, що соціально-економічні та політичні реформи неоднозначно вплинули на українську родину, що призвело до зниження її виховних функцій. Духовно-моральний занепад, прогресування хворобливих тенденцій в українському суспільстві призвели до загострення проблем кримінальності серед дітей, зростання кількості знедолених дітей, соціальних сиріт.

У суспільстві відбулася переоцінка ролі релігії в духовно-моральному розвитку дитини. Цей феномен ще достатньо не досліджений.

Зміна ціннісних орієнтацій у суспільстві чи їх часткова втрата обумовили потребу пошуку шляхів ефективної підготовки майбутніх фахівців до виховної роботи в сучасних умовах. Нині підвищується потреба в підготовці майбутніх педагогів до виховання патріотів з достатнім рівнем толерантності, з високими моральними принципами. Стає очевидною необхідність підготовки такого вихователя, який усвідомлює свою відповідальність перед дитячою особистістю та готовий допомогти їй у самовизначенні та самореалізації.

Досвід підготовки майбутніх фахівців до виховної роботи в сучасних умовах у кращих вузах України переконує, що першочерговим завданням є необхідність створення цілісної концепції виховання гармонійної особистості, здатної до сприйняття і творення змін: ця модель спроектована не лише на формування високопрофесійних якостей майбутніх фахівців, а й на виховання самодостатніх громадян України з високим рівнем розвитку загальної культури та формування їх готовності до виховної роботи в сучасних умовах.

Основні положення виховної моделі:

- вихователь повинен виховувати школяра як творчу особистість, тому і сам має бути сформований як творча особистість;
- учитель повинен бути педагогом-дослідником, тому в вузі має отримати належну креативну, дослідницьку підготовку;
- педагог має бути хорошим організатором та оратором, тому повинен отримати добру організаторську підготовку та ораторський вишкіл;
- вихователь має володіти найновішими виховними технологіями (в тому числі і педагогічно-краєзнавчими), тому ВНЗ повинен вивчати ці технології та методику їх впровадження у практику;
- фахівець повинен оволодіти інформаційними технологіями, тому у вузі повинен вивчати комп'ютерні технології;
- вихователь має бути гідним громадянином, патріотом України, тому виховання у вищому педагогічному закладі повинне мати національний характер, будуватись на основі народознавчих традицій.

Зауважимо, що вищезазначені положення виховної моделі в роботі сучасної вищої школи реалізується через наступні шляхи:

- у процесі навчання;
- у процесі організації позааудиторної виховної роботи;
- у взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу;
- у створенні благо приємного клімату у студентському колективі.

Модель підготовки студентів до виховної роботи в сучасних умовах ставить перед викладацьким складом вищого педагогічного закладу відповідні завдання:

- орієнтація педагогічного колективу на створення єдиного педагогічного виховного простору;
- забезпечення взаємозв'язку виховного процесу з навчальною та науковою роботою;
- створення умов для всебічного розвитку студентів;
- забезпечення системи соціального захисту студентів, їх активності та ініціативи.

Стже, викладачі педагогічного закладу відповідальні за створення у студентському колективі гуманістичного середовища, педагогіки успіху, демократичного стилю спілкування. Вони повинні демонструвати свою професійну культуру, прийоми успішної діяльності на основі педагогіки співробітництва. Досвід переконує, що організація занять на основі створення ситуації успіху, діалогу та стимулювання самостійної педагогічної роботи студентів, підтримка їхніх дослідницьких проектів сприяє ефективному професійному росту та вихованню майбутніх педагогів-вихователів у сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Кіліченко О. І. Підготовка майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії з учнями молодшого шкільного віку: дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04/ Кіліченко О. І. – Івано-Франківськ 1997.-222 с.
2. Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма.-Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.-80с.
3. Савченко О. Я. Концепція початкової освіти/ Олександра Яківна Савченко/ Початкова школа/ Гол. ред. А. М. Лукьянець.-2009.-№7.-С. 6-15.
4. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів/ Хомич Л. О. - К.: "Магістр-S", 1998.-200 с.

Актуальні проблеми методики навчання математики в початкових класах

Корчевська О.П.

Багаторічні спостереження за змінами в освіті незалежної України показують, що якість знань випускників шкіл неухильно падає. Фундаментом загальноосвітньої школи є початкова школа. За часи незалежності вона пережила немало реформ, які й довели її до того стану, в якому вона перебуває сьогодні. Без сумніву, одним із найважливіших шкільних предметів є математика. Життя показує, що сучасні випускники початкової школи не мають тих твердих математичних знань, умінь і навичок, які мали їхні батьки і діди.

Щоб зрозуміти, що змінилося у сучасній початковій школі, коротко розглянемо, як створювалися програми і підручники у радянський період. У післявоєнний час стало зрозуміло, що практика навчання математики в школі все більше відстає від потреб життя. Радянські методисти, психологи і дидакти об'єднали зусилля у пошуку нового змісту початкової освіти, відповідного потребам часу. Три наукові лабораторії (Н.О.Менчинської; Д.Б.Ельконіна і В.В.Давидова; Л.В.Занкова) багато років експериментально вивчали можливості розвитку теоретичного мислення молодших школярів, введення елементів алгебри, теоретичного узагальнення арифметичних знань. Одночасно у різних містах СРСР працювали численні колективи методистів кафедр різних педінститутів. Були з'ясовані психологічні можливості сприйняття математичного матеріалу молодшими школярами, починаючи з семирічного віку. Зокрема, було встановлено, який теоретичний матеріал здатні сприйняти молодші школярі і з'ясовано обсяг і глибину теоретичних і практичних питань, які доцільно ввести в програму початкової математики; встановлено, в якій послідовності слід подавати математичний матеріал, щоб його сприйняття учнями було найбільш ефективним; визначено, як слід розподілити матеріал за роками навчання та ін. У цій роботі були задіяні сотні шкіл, тисячі вчителів і учнів. Як результат у 1962-63 р.р. було створено три варіанти програми, яка б перевела чотирирічну початкову школу у трирічну. Але остаточне затвердження єдиної програми відбулося аж у 1972 р. Десять років працювала спеціальна комісія АН СРСР і АПН РРФСР, щоб із трьох варіантів програми зробити один! Відповідно до нової програми були створені якісні підручники, за якими легко було працювати вчителям і учням.

У 80-х роках в Україні створюється нова програма і підручники з математики під керівництвом видатного українського науковця і методиста М.В.Богдановича. Непросто було якісно виконати цю велику роботу в умовах, коли шестигодинне тижневе навантаження з математики скоротилося до п'ятигодинного, коли у перший клас йшли і шестирічні, і семирічні учні. М.В.Богданович створив спочатку пробні підручники з математики, які кілька років випробовувалися в українських школах. В результаті цього випробування науковець врахував численні побажання учителів, кілька років переносив з класу в клас окремі теми, ввів систему завдань підвищеної трудності, яка зробила підручник дворівневим.

У цій експериментальній роботі були задіяні і викладачі нашої кафедри, що розширило географію експерименту. Зараз і вчителі, і колишні учні з ностальгією згадують підручники з математики, які були створені в результаті цього експерименту. Вони відповідали психологічним можливостям школярів; у них була збалансована кількість уроків засвоєння нового матеріалу і уроків закріплення; підручник містив достатню кількість вправ на підготовчу роботу перед вивченням нового матеріалу, завдань для усних обчислень, текстових задач і прикладів. За ним легко було працювати; молодий вчитель відчував методичну підтримку на кожній сторінці підручника.